

Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωήν των

ώρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες.

.....

Και περισσότερη τιμή τους πρέπει

όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν)

πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος

κ' οι Μήδοι επιτέλους θα περάσουν.

Του Κωνσταντίνου Καβάφη είναι οι στίχοι. Δίνουν το στίγμα της πρώτης συνειδητής θυσίας ενός ανθρώπου στα «πιστεύω» του. Το «μολών λαβέ» του βασιλιά της Σπάρτης, Λεωνίδα, έμεινε στους αιώνες σύμβολο του Έλληνα. Κι ο Σιμωνίδης μας παραπλάνησε με το επίγραμμά του: «Ω ξειν, αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ότι τήδε κείμεθα τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι». Μέγα λάθος. Κανένας δεν τους διέταξε να υπερασπίσουν μια χαμένη υπόθεση. Κανένας δεν τους είπε πως έπρεπε να θυσιάσουν χίλιους ετοιμοπόλεμους στρατιώτες σε μια μάχη δίχως αντίκρισμα. Αν η θυσία που απέφερε μιας μόλις μέρας καθυστέρηση στην περσική προέλαση είχε κάποιο στρατηγικό στόχο, τότε ναι, θα είχαν πέσει «τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι». Όμως, ούτε άλλη αμυντική γραμμή υπήρχε πιο πίσω ούτε η αργοπορία της μιας μέρας εξυπηρετούσε κάποιον σκοπό. Ο Λεωνίδας έπεσε «τη εκείνου συνειδήσει πειθόμενος». Και η περισσότερη τιμή πρέπει στους 700 Θεσπιείς που έμειναν εκεί κι έπεσαν ως τον τελευταίο, δίχως να έχουν στην πλάτη τους το βαρύ φορτίο κάποιας

Σπάρτης. Ούτε κανένας θα μπορούσε να διανοηθεί να ψέξει τον Λεωνίδα, αν αποτραβιόταν κι έδινε τη μάχη σε ασφαλέστερη τοποθεσία. Μερικές φορές, το πρόβλημα δεν είναι τι θα πουν οι άλλοι αλλά το πόσο ήσυχος θα κοιμηθείς το βράδυ.

Ακριβώς 2301 χρόνια αργότερα, ο Χουρσίτ πασάς που πολιορκούσε τον Αλή πασά, στα Γιάννενα, έδωσε διαταγή στον Μουσταφάμπεη να οδηγήσει 3.500 Αλβανούς στην Πελοπόννησο για να ενισχύσει τους πολιορκημένους Τούρκους, όπου ακόμη αντιστέκονταν. Κι έστειλε τον Ομέρ Βρυώνη και τον Κιοσέ Μεχμέτ να πάρουν στρατό από τη Λαμία, να καταστείλουν την επανάσταση στη Ρούμελη, να περάσουν έπειτα στην Πελοπόννησο, να ενωθούν με τον Μουσταφάμπεη και να πνίξουν οριστικά τον αγώνα.

Ο Ομέρ Βρυώνης κι ο Κιοσέ Μεχμέτ ξεκίνησαν από τη Λαμία με 9.000 πεζούς και καβαλάρηδες. Ο Αθανάσιος Διάκος βγήκε από τη Λιβαδειά με τους 1.800 άντρες του μοιρασμένους στα τέσσερα. Με κλεφτοπόλεμο, οι Έλληνες παρενοχλούσαν τους Τούρκους χωρίς να τους εμποδίσουν να προελάσουν. Απλά, τους καθυστέρουσαν. Ο Αθανάσιος Διάκος αποφάσισε να δώσει μάχη στη γέφυρα της Αλαμάνας, στον Σπερχειό ποταμό, κοντά στις Θερμοπύλες.

Η τουρκική επίθεση ξεκίνησε φοβερή, στις 20 Απριλίου 1821. Οι Έλληνες άντεξαν τρεις μέρες. Στις 23 Απριλίου, ο Ομέρ Βρυώνης πρότεινε στον Διάκο έντιμη παράδοση. Πήρε περήφανη άρνηση και διέταξε γενική επίθεση. Οι Έλληνες νικήθηκαν κι ο Διάκος πιάστηκε αιχμάλωτος.

Ομέρ Βρυώνης και Αθανάσιος Διάκος ήταν παλιοί γνώριμοι. Ο Τουρκαλβανός βρήκε την «απόλυτη λύση» για να τον σώσει: Του πρότεινε να αλλαξοπιστήσει και να γλιτώσει τη ζωή του. Μόνο λόγια ήταν. Και οι αξιωματικοί του δεν θα μπορούσαν να πουν κάτι σε μια τέτοια περίπτωση. Όμως, όλα αυτά συνέβαιναν στη γειτονιά των Θερμοπυλών. Ο Διάκος δεν είχε το δικαίωμα να δεχτεί, όταν εκεί κοντά είχε θυσιαστεί ο Λεωνίδας του «μολών λαβέ». Αρνήθηκε. Οι Τούρκοι τον σούβλισαν ζωντανό, στα 30 του χρόνια.

Μόλις 15 χρόνια αργότερα, στα 1836, στην άλλη άκρη του Ατλαντικού, οι Τεξανοί (Αμερικανοί άποικοι και Τεξανοί) σήκωσαν σημαία ανεξαρτησίας από το Μεξικό του αδυσώπητου Σάντα Άννα κι έστησαν δική τους κυβέρνηση. Με στρατό 1.800 ως 6.000 ανδρών, ο Αντόνιο Λοπέζ ντε Σάντα Άννα εισέβαλε στο Τέξας. Στον δρόμο του, βρισκόταν το Άλαμο, μια μισογκρεμισμένη μάντρα με κάποια ερειπωμένα κτίρια κι ένα παρεκκλήσι, ό,τι είχε απομείνει από το κατάλυμα μιας αποστολής φραγκισκανών που το είχαν από δεκαετίες εγκαταλείψει. Σ' αυτό αποφάσισαν να δώσουν μάχη 186 Τεξανοί υπό τον συνταγματάρχη Τράβις, τον Τζιμ Μπόουι και τον θρυλικό Ντέβιντ Κρόκετ. Ο Σάντα Άννα τους πολιορκήσε στις 23 Φεβρουαρίου 1836. Τους πρότεινε έντιμη παράδοση. Οι υπερασπιστές αρνήθηκαν. Άντεξαν 13 ημέρες αλλά στις 6 Μαρτίου ο στρατός του Σάντα Άννα εισέβαλε από ένα άνοιγμα. Οι Τεξανοί (Αμερικανοί και Μεξικανοί) έπεσαν ως τον τελευταίο.

Είκοσι χρόνια νωρίτερα, στη μάχη του Βατερλό (18 Ιουνίου 1815) ο Πιέρ Καμπρόν, αν και ήθελε πάνω από έξι μήνες για να κλείσει τα 35 του, ήταν στρατηγός, στο πλευρό του Ναπολέοντα. Η μάχη άρχισε στις 11.30 το πρωί και, ως τις 2 το μεσημέρι, ήταν αμφίρροπη, καθώς Άγγλοι και Γάλλοι πολεμούσαν γενναία. Τότε, όμως, ο Ναπολέων έμαθε ότι πλησίαζαν οι Πρώσοι, ενώ οι δικές του ενισχύσεις αργούσαν. Ο αυτοκράτορας ζήτησε από τον στρατηγό του να μπει επικεφαλής ενός στρατιωτικού τμήματος και να δοκιμάσει να διασπάσει τους Άγγλους, όσο ακόμα ήταν καιρός. Ατίθασος και γενναίος, ο Καμπρόν όρμησε μπροστά, διασκορπίζοντας τους εχθρούς. Η κίνησή του μόνο προσωρινά ωφέλησε τους Γάλλους, καθώς ο κύριος όγκος των Πρώσων έφτασε νωρίς το βράδυ και ριχτηκε στη μάχη, γέρνοντας την πλάστιγγα. Όμως, ο Καμπρόν κι οι δικοί του συνέχισαν μόνοι να πολεμούν. Οι Άγγλοι τους είχαν κυκλώσει. Ο αγώνας ήταν άνισος και μάταιος. Ο Βικτόρ Ουγκώ περιγράφει τη συνέχεια: «...Τότε, ένας Άγγλος στρατηγός τους φώναξε: “Γενναίοι Γάλλοι, παραδοθείτε!” Ο Καμπρόν απάντησε: “Merdes!” (Σκατά!) ...».

Μερικές φορές, είσαι υποχρεωμένος να πεις «όχι», εν γνώσει τού ότι θα χάσεις. Και άλλες φορές, μπορεί να φθάσεις στη γελοιότητα της υπερβολής: Στα 1863, λίγο μετά την έξωση του Όθωνα και λίγο πριν από την εκλογή του Γεωργίου, στους δρόμους της Αθήνας, ληστοσυμμορίες ανταγωνίζονταν με στρατιωτικούς για το ποιος θα ελέγξει την πιάτσα. Μια Αυστριακή ηθοποιός, μέλος γαλλικού θιάσου, έπεσε θύμα απαγωγής και ομαδικού βιασμού από ομάδα υπαξιωματικών και απλών στρατιωτών (Απρίλιος 1863). Το γεγονός δραστηριοποίησε τους πρεσβευτές Αυστρίας και Γαλλίας που πέτυχαν το ελληνικό κράτος να καταβάλλει 4.000 δρχ. στην παθούσα και 60.000 στον θιασάρχη. Το θέμα πήρε χαρακτήρα εθνικοπατριωτικής ντροπής. Ο Δημήτριος Βούλγαρης κάλεσε την «κυβέρνηση

των προδοτών» του Διομήδη Κυριακού να παραιτηθεί, επειδή «υπέκυψε στις πιέσεις των ξένων και υποχρεώθηκε να πληρώσει». Δεν του έκαναν το χατίρι.

Το τι ακριβώς συμβαίνει με την Κύπρο, δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω. Ούτε έχω σχέση με τις οικονομικές επιστήμες. Όμως, μα τον μέγα Γιαραμπή, τουλάχιστον, θαυμάζω την ομοθυμία των πολιτικών της. Κάποιες φορές, είσαι υποχρεωμένος να αντισταθείς στον ωμό εκβιασμό, έστω κι αν στο τέλος υποχρεωθείς να υποκύψεις. Κι εμένα ως στημένος εκβιασμός μου μοιάζει η νύχτα της 15^{ης} προς 16 Μαρτίου στο Eurogroup. Είναι κι αυτό που κάποιος είπε: «Αν δώσεις μια μάχη, υπάρχουν πιθανότητες να χάσεις. Αν δεν τη δώσεις, σίγουρα έχεις χάσει».

(protagon.gr, 23.3.2013)